

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Articulus I. Quid sit gula.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42521

alterum, semper hæret animo auditoris aliquid
malæ existimationis infixum.

De odio, videri possunt dicta l. 2. à n. 182.

DUBIUM V.

De Gula.

ARTICULUS I.

Quid sit Gula.

307. **R**esp. Ea est inordinatus appetitus cibi &
potus: opponiturque abstinentiæ, & com-
mittitur 5. modis, 1. Si edas ante tempus. 2.
Si nimis exquisita. 3. Si plus iusto. 4. Si voraci-
ter. 5. Si nimis exquisitè præparata. *Lay. l. 3. f.*
4. n. 2. Unde resol.
- I. Gula ex genere suo est peccatum tantum
veniale; quia nullus horum modorum repu-
gnat præcisè charitati Dei, vel proximi.
- II. Hinc probabile est, quod docet *Nav. Tol.*
& non repugnat *Lay.*, secluso scandalo &
aliis, veniale tantum esse usque ad vomitum se-
cibo & potu implere; idque etiam, si quis vo-
mat, ut iteratò possit bibere: quod tamen *Sa V.*
Comedere, alique multi, putant mortale. *V. Balde.*
Escob. t. 2. E. 2. c. 5.
- III. Vix dubium est, licere esu aut potu, ali-
terve creare vomitum, si is salubris esse iudi-
cetur.
- IV. Mortalis interim censetur crapula ex ac-
cidente, & nimia inordinatione, in his casibus,

1. Si quis gulæ causâ violet jejunia Ecclesiæ. 2. Si quis ex gula notabiliter ineptus fiat ad fun-
ctones, ad quas sub mortali tenetur. 3. Si quis
valde graviter valetudini noceat, id advertens;
secus, si leviter tantum; ut v. g. si febricitans
haustu aquæ morbum augeat. 4. Si continua
fiant comestiones & comotationes, ita ut
venter pro Deo habeatur. 5. Si quis bibat ad
perfectam ebrietatem, de qua *infra*. 6. Si quis ex
mera gula vescatur carnibus aut sanguine hu-
mano; tum quia id repugnat pietati defunctis
debitæ; tum quia est contra instinctum naturæ
abhorrentis. Excusandum autem erit, si fiat
causa medicinarum, aliâve justâ causâ, v. g. extremæ
famis in obsidione; in qua tamen sic vitam
conservare non tenetur. *Sanch. 1. mor. cap. 18.*
Less. Lay. nu. 3. Sa, Bon. Baldell. l. 3. c. 29. Sic et
iam excusant quidam lictores istos, qui ut offi-
cium suum melius administrarent, haustu san-
guinis humani se animare dicuntur, præser-
tim cum sanguis secundum multos, animatus
non fuerit. *V. Aut. cit.*

V. Ex genere quoque suo venialia sunt, quæ
sunt Gulæ dicuntur; nimirum ex parte animæ,
1. Hebetudo mentis seu stupiditas nata ex cra-
pula, v. g. ut non possit orare, &c. quæ fit mor-
talis, quando quis inordinate bibendo vel co-
medendo voluntariè, fit ineptus ad intelligen-
da vel præstanda ea, quæ ad salutem illi sunt
necessaria: vel ad quæ ex officio, aut aliâ sub-
gravi peccato tenetur. *Baldell n. 15.*

2. Inepta læticia, per quam intelligitur non
quævis inordinata quæ omne peccatum sequi-
tur, sed quæ movet ad cantiones obscenas,
actus

actus

actus turpes, saltus, vel choreas inhonestas, &c.
 fitque mortalis, quando est inductiva alterius
 ad consensum, vel delectationem mortalem,
 vel ad eam ordinatur. *Ibid.*

3. Multiloquium.

4. Scurrilitas, quæ ab inepta læticia, & multiloquio differt, quod illa fit in appetitu, istud in verbis: hæc in verbis & gestibus; diciturque semper aliquam inhonestatem, licet (per se, & secluso scandalo) venialem; v. g. scurrilia dicere, vel canere, ventum emittere, &c. ex levitate ad risum excitandum: mortale tamen esset, si fieret causa delectationis venereæ. *Baldell. l. c. Escoth. 2. E. 2. c. 4.*

Ex parte corporis, Immunditia, Vomitus, & Seminis effusio: Quæ ultima, si voluntaria sit, mortale est. *V. Laym. l. 3. f. 4. Less. l. 3. c. 3. Baldell. l. 3. c. 29.*

A D D E N D A.

308. Q. 51. Quid præterea notandum sit circa gulam. *R.* Præter dicta n. 204., videri potest *Gob. in Quin. t. 5. c. 23.*, ubi s. 2. comprehendit species gulæ hoc versu, præproperè, lautè, nimis ardentè, studiosè, & de eis fusè discurrit. *S. 3. subs. 2. 3.* & 4. examinat, an liceat vel sit obligatio comedendi carnes humanas in extrema necessitate, vel pro medicina. *Subs. 4.*, etiam agit de potu sanguinis humani. *Subs. 5. & 6.* agit de comestione carniùm crudarum, cereæ, cretæ &c. *Cap. 29. f. 3.* examinat, an liceat bibere sanguinem picudum, vel lixivium.

309. Q. 52. An comedere sine necessitate pertineat ad vitium gulæ. *R.* Negant *Maj. & J. Sanch.*, sed dicendum

endum est esse, uti cum S. Aug. docet S. Th. 1. 2. q. 148. a. 1. ad 2., quia est inordinatio plus cibi sumere, quam conveniat sustentationi naturæ & bonæ habitudini corporis: est tamen tantum veniale, per se loquendo.

Q. 53. An sit licitum intendere delectationem, que capitur ex cibo & potu moderato. R. S. 1. Maj. J. Sanch. Bass. & alii cum Moya t. 1. tr. 6. d. 2. q. 3. affirmant velut probabile, quia talis delectatio, secundum dicta l. 3. p. 1. n. 894., non est de se mala, unde si absit immoderatio, non videtur tali actui plus malitiæ inesse, quam si quis se recreet audiendo musicam, spectando florem, odorando rosam, in quibus nihil videtur esse malitiæ, ergo licitum erit talem delectationem directe intendere: supponunt autem hi auctores cum S. Bonav. Scoto & ejus schola, Vasq. Arr. Ovied. Avers. Gob. in Quin. t. 5. c. 1. à n. 106. aliisque plurimis, posse dari actus humanos in individuo indifferentes; quos alii plures admittunt saltem per accidens dari posse ratione ignorantiz invincibilis vel inadvertentiæ, cum major pars hominum ignoret, aut, quando operandum est, non cogitet de obligatione referendi omnes actiones suas ad finem honestum. Ex eodem fundamento docent multi, quos refert Moya à n. 17., conjugii licitum esse intendere copulam propter delectationem. E contra damnatio hujus 8. prop., facta ab Inn. XI. reddit opinionem illam difficilem, Comedere & bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem non est peccatum, modo non obsit valetudini, quia licite potest appetitus naturalis suis actibus frui. Pro explicatione sit,

311. §. 2. Satietas potest duo significare, vel comestionem talem, quâ satisfiat fami; vel talem, quæ fiat in majore quantitate, quàm requirat sustentatio naturæ: si sumatur primò modo, comedere ad satietatem nullum est peccatum; si secundo, est peccatum, uti ex SS. *Aug. Greg. J. sid. & Th. probat Carden. in 2. crisi d. 7. n. 26.*, quia in hoc est aliqua immoderatio.

312. §. 3. Si quis voluptatem de se indifferentem, quæ capitur ex cibo vel potu, referat ad honestum finem, nullo modo peccat, uti cum *S. Aug. tenent Palav. & Gob. n. 97.*, unde si quis comedat cibum necessarium propter voluptatem, referendo hanc voluptatem ad comestionem & utilem digestionem, sicuti revera à natura refertur ad eam, ideo enim voluit Deus esse voluptatem in cibo, ut sum comedamus & nutriamur, sicque referamus ad sustentationem vitæ; in hoc nihil est peccati, sed omnino ordinatè agimus, secundùm finem à natura & Deo intentum: neque verum est, quòd tum comedamus propter solam voluptatem aut propter voluptatem tanquam finem ultimum, sed comedimus propter voluptatem subordinatam alteri fini honesto, nempe sustentationi vitæ, *Carden. n. 12.*

313. §. 4. Qui comedit vel bibit propter solam voluptatem, saltem venialiter peccat, quia agit contra finem & ordinem à natura & Deo intentum in esu ac potu, qui est sustentatio vitæ: ille autem tantùm censetur comedere vel bibere propter solam voluptatem, qui bibit vel comedit, quia in hoc est voluptas seu delectatio gustûs, ibi sistendo, quod potissimum facit ille, qui comedit vel bibit aliquid superfluum, non necessa-

necessarium, nec utile ad sustentationem vitæ, nam si sit utile ad sustentationem, tum saltem virtualiter assumitur, non propter solam voluptatem, sed etiam propter sustentationem vitæ, nisi sumens expressè aliter intenderet, Carden. n. 29.

§. 5. Audire musicam, videre flores, olfacere rosam aut alia sensuum oblectamenta quærere propter solam voluptatem, est veniale, quia Regula omnium delectabilium in hac vita, secundum S. Th. 2. 2. q. 141. a. 6., est necessitas aliqua hujus vitæ, vel utilitas, vel convenientia, ergo si tales actus delectationis quærantur vel habeantur sistendo in tali delectatione, agitur contra ordinem rectæ rationis & naturæ: tum autem non sisto in delectatione, si bibam, ut reficiam naturam; si audiam musicam ad pellendam tristitiam; si olfaciam aromata ad confortandum caput; si inspiciam colores ad habendam scientiam experimentalem rerum coloratarum, aut si similia delectabilia assumam ad honestam recreationem naturæ fessæ laboribus &c., tum enim nihil peccatur, quia ordinantur ad conveniens esse vitæ, sicque non assumuntur ob solam voluptatem.

§. 6. Quando dicitur, quod appetitus naturalis licitè possit actibus suis frui, sensus est, quod licitè possit gaudere de delectatione procedente ex suis actibus tanquam de fine obrento, adeoque quod possit gaudere propter solam voluptatem seu sistendo in delectatione, nam *Tò frui* dicitur respectu finis obrenti; è contrà *uti re*, dicitur respectu mediorum assumptorum ad finem, ideoque Seneca l. de vita beata c. 10. agens cum quodam

dam Epicuri discipulo ait, *tu voluptate fruere, cogitor: simili modo loquitur S. Th. 1. 2. q. 88. a. 1. ad 3.*, ubi explicans *S. Aug. eadem locutione utentem ait, qui peccat venialiter, inhaeret bono temporali, non ut fruens, quia non constituit in eo finem, sed ut utens, referens in Deum, non actu, sed habitu: Ex quo sequitur, quod appetitus naturalis non possit licite frui suis actibus, posse tamen eis uti, id est, posse moderatam delectationem de se indifferentem percipere, dummodo referat ad alium finem honestum.*

316. §. 7. Haec tenus dicta valent etiam de actu copulae inter conjuges, hinc *Inn. XI. damnat hanc prop. 9.*, *Opus Conjugii ob solam voluptatem exercitum omni penitus caret culpa ac defectu veniali: de qua propositione plura dicentur l. 6. p. 3. quando de Matrimonio. Ex his dictis,*

317. Colligitur, Sententiam *S. Th. 1. 2. q. 18. a. 9. Suar. Bellarm. Fill. Laym. Rayn. Palav. Haun. & aliorum ferè innumerorum, quod non deatur actus humani in individuo indifferentes, videri conformiorem damnationi propositionum, adeoque si actus aliquis fiat modo humano, id est, cum advertentia & reflexione ad fines honestos vel inhonestos, esse obligationem illum referendi ad aliquem finem honestum: & sic saltem mediatè ad finem ultimum & Deum ipsum, qui est prima regula omnis honesti. Conf. nam si quis aliquid faciat intendendo laudem suam & sistendo in illa, peccat venialiter per vanam gloriam vel superbiam, quamvis laus sit bonum honestius quàm delectatio cibi vel sensuum, ergo multò magis si intendat aliquam delectationem sensuum, sistendo in illa. Atque ex his me-*

sius
obli
Vid
17
esse,
nam
pr
nes
gent
testq
que

D
quid
surus
num
& om
placi
ipso
prim
In
ras d
mnit
nibu
mo
es in
es p
finu
infin
nore

sius intelliguntur illa, quæ diximus à n. 108. de obligatione referendi omnes actiones in Deum. Vide etiam dicta l. 2. n. 132. Ex hinc dictis,

Inferes, Non tantum utile, sed necessarium esse, suis operibus præfigere intentionem bonam, præsertim manè: est tamen renovanda per diem, alioqui desinet, nec influet in actiones disparatas, maxime si per culpas aut negligentias etiam tantum veniales dissipetur: potestque formari hoc vel simili modo pro cuiusque devotione & affectu:

Formula Intentionis Matutinæ.

DEUS, primum principium & finis ultimus rerum omnium, ecce opera hujus diei, & quidquid unquam alias facturus sum vel passurus, in unione omnium actionum & passionum Christi filii tui, Beatissimæ Virginis Mariæ & omnium SS. tuorum, in unione omnis beneplaciti tui, ac præcipue illius, quod in te de te ipso habes, offero Divinæ Majestati tuæ, imprimis,

In agnitionem supremi tui in omnes creaturas dominii & potestatis: in suppletionem omnis laudis & gloriæ, quæ tibi negatur à dæmonibus, damnatis, & peccatoribus: ex sincerissimo desiderio, ut agnoscaris ab omnibus, sicuti es in te Deus infinite perfectus; ut amaris, sicuti es propter infinitam bonitatem tuam amabilissimus; ut colaris & honoreris, sicuti es propter infinitam tuam excellentiam omni cultu & honore dignissimus.

S 3

Offero

Offero etiam in gratiarum actionem pro omnibus in me, in creaturas omnes, ac præcipuè in electos, collatis beneficiis; quia nos creati ex nihilo, acerbissimâ passione redemisti, sanctificasti per gratiam, adduxisti ad veram fidem & hucusque conservas; hisque omnibus vis æternam gloriam superaddere.

Etiam offero in satisfactionem pro omnibus peccatis & negligentis meis: in refrigerium animarum in purgatorio, præsertim illius (*designa aliquam*) ut in cælum admissa te citius videat, amet, laudet & pro me intercedat.

Denique offero ad impetrandum propinquis, amicis, benefactoribus, uti & malefactoribus, incolumitatem; peccatoribus veniam & emendationem; mihi virtutes maximè necessarias, robur ad superanda vitia & tentationes mihi maximè periculosas, gratiam in fine vitæ & beatam mortem.

Quodcumque facio aut faciam, mi Deus, ideo esse volo, quia tibi placet à me fieri, qui propterea dignissimus es, cujus voluntas semper fiat: volo, ut ex hac intentione & purissimo tui amore omnes totius vitæ meæ actiones procedant secundum tuum Sanctissimum beneplacitum: tu dirige & dispone de me, per me, circa me, sicuti scis & vis, pro tempore & æternitate. Amen.

Vitiatur hæc intentio, 1. Si simul intendas sensualitatem & commoditatē tuam. 2. Si quaeras per tuum opus placere hominibus; gaudeas te ideo æstimari, amari, laudari, ideoque optes illud resciri vel videri. 3. Si sciens Dei gloriam magis vel æquè promoveri per opus occultum aut

aut vilius, tamen malis facere publicum aut honoratum. 4. Si cum perturbatione, anxietate aut impatientia quæras aliquid agere, conquerendo & turbando teipsum vel alios, si differatur vel non permittatur. 5. Si turberis, quando aliquid non succedit tibi gloriose. 6. Si ideo facias, ut te non redarguat conscientia; ut quietus sis & interiore pace fruaris; ut tibi ipsi satisfacias, ut tibi ipsi vel aliis non videaris malus. 7. Nec ipsum gaudium & consolatio in actione bona est certum signum puræ intentionis, sæpe enim illa interna solatia amantur propter se & non propter Deum, quod tum est, si tamdiu duret dilectio, quamdiu durat dulcedo. *Richardus in Cant. c. 6.*

ARTICULUS II.

Quid sit Ebrietas.

Resp. Malitia ebrietatis plenæ & perfectæ, in eo consistit, quod quis sine justa & gravi causa, tantum ob voluptatem, aut ingluviem, sciens, volens privet se usu rationis; non simpliciter, id quod fit in somno, modo naturali instituto ab auctore naturæ, ad virium & imaginis Dei conservationem; sed violenter, & modo innaturali, rationem perturbando, & Dei imaginem deturpando, in modum amens, bruti, ac simul insuper privando se proximâ potestate utendi ratione, ad omnem subitam necessitatem. Ita docent commun. Doct.

Unde resolves,

I. Perfecta ebrietas, quâ prædicto modo ratio